

O'QUV JARAYONIDA INNOVATSION TEXNALOGIYALAR

Termiz muhandislik –texnologiya instituti. P.F.D.DOS

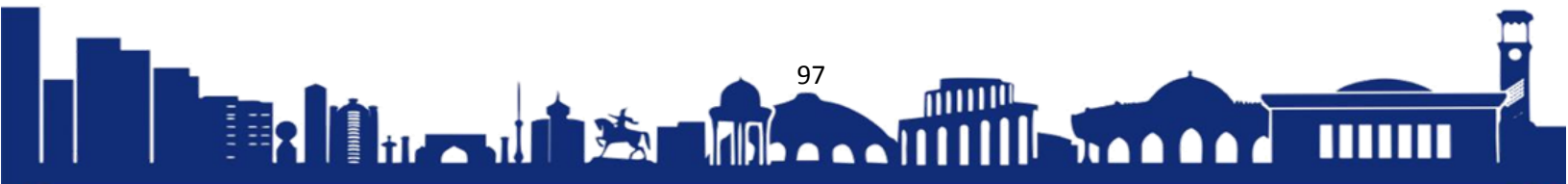
O'.N.Sultonova

Annotatsiya: Ushbu maqolada, ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarini o'quv jarayonida joriy etish ko'lamini kengaytirish, bu yo'nalishda ilg'or tajribalardan foydalanish, har bir fan bo'yicha bu soxada aniq rejalarni tuzish va amalga oshirish, ilmiy innovatsion ta'lim texnologiyalarning keng joriy etilish orqali ta'limda sifatini yanada oshirishdan iboratligi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, metodik dastur, pedagogik amaliyot, pedagogik tajriba, virtual stend.

Uzluksiz ta'lim tizimida davlat buyurtmasi va ijtimoiy talabga muvofiq har bir ta'lim muassasasi va unda xizmat qiluvchi pedagog-kadrlar zimmasiga ta'lim-tarbiya jarayoni samaradorligini oshirish, ilm-fanning so'ngi yutuqlarini amaliyotga joriy etish orqali ijodkor, ijtimoiy faol, yuksak ma'naviyatli, kasb-hunarli, el-yurtga sadoqatli milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalangan, ijodiy va mustaqil fikr yurita oladigan, davlat, jamiyat, va oila oldida o'z burch va javobgarligini his eta oladigan, raqobatdosh barkamol shaxsni tarbiyalash va kamolga yetkazish muhim vazifalarni amalga oshirish ko'zda tutilgan Ta'lim jarayonida yangi texnologiyalarni kiritish mexanizmlarini mutaxassislar quydagicha bayon qilishgan: Pedagogik jamoani yangi pedagogik texnologiya asoslari bilan tanishtirish-ma'ruza. adabiyotlar tavsiya etish. Yangi texnologiya asosida ishlashni hohlovchi pedagoglar jamosini aniqlash. Ular orqali o'qituvchilarga pedagogik texnologiyani qo'llashdan ko'zda tutilgan maqsadni, uning mohiyatini yetkazish. Yangi pedagogik texnologiya asosida ishlashni hohlovchi pedagoglar shu jarayonga tayyorlash yuzasidan quyidagi tashkiliy jarayonlar asosida ishlaydi seminar; trening; individual maslaxat berish; ko'rgazmali darslar tashkil etish.

Yangi pedagogik texnologiya asosida talabalarning ishini nazorat qilish, kuzatuv va taxlil o'tkazish, metodik yordamlar ko'rsatish, ularni hisobotlarini eshitib borish. Yangi pedagogik texnologiya asosida ishlovchi o'qituvchilarning metodika kengashida, pedagogik kengashlarida chiqishini tashkil etish. Yangi pedagogik texnologiya bo'yicha ishlash uchun zarur didaktik va tarqatma materiallar, vositalar xonasini tashkil qilish. Yangi texnologiya bo'yicha ishlashning afzalliklarini, o'qituvchilar, ota-onalar, pedagogik jamoa tomonidan

qo'llab-quvvatlanishini oshkor etib boorish. Ilg'or, novator pedagoglardan novator pedagogik jamoani shakllantirish.. Yangilanish uzluksizligi, davomiyligini ta'minlash.

Pedagogik faoliyatda qo'llaniladigan har qanday texnologiyaning ishonchliligi, samaradorligi va uning chin zaruriyatini aniqlashda tajriba-sinov ishlari muxim ahamiyatiga ega. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish, ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy qilish jarayonida amalga oshiriladigan tashkiliy va metodik tadbirlar orasida tajriba-sinovlarni tashkiliy qilish va o'tkazish muhim bosqich hisoblanadi. Shuning uchun ushbu tajriba-sinov o'tkazishning asil mohiyati amaldagi pedagogik jarayonlarni takomillashtirishga olib boradigan tadqiqotlar va ularning farazlariga muvofiq ravishda aniq maqsad sari yo'naltirilgan yangi yo'nalish, mazmun, va xulosalar mavjud.

Masalani aniq tasavvur qilishda uchun asosiy tushunchalarning ta'riflarini aniqlab olish lozim. Tajriba-sinov bu- shunday tafakkur metodi bo'lib, uning yordamida tabiiy yoki su'niy tarzda yaratiladigan, nazorat qiladigan, eng muhim tushunchalarni bilish amalda sinab ko'riladi.

Pedagogik tajriba-sinov bu- ilmiy-pedagogik tafakkur metodi bo'lib, pedagogic omillar, shart-sharoitlar, jarayonlar va metodik yondashuvlar orasidagi sabab oqibatli aloqadorligini aniq rejalar asosida oydinlashtirish imkoniyatini beradigan tadbirlar.

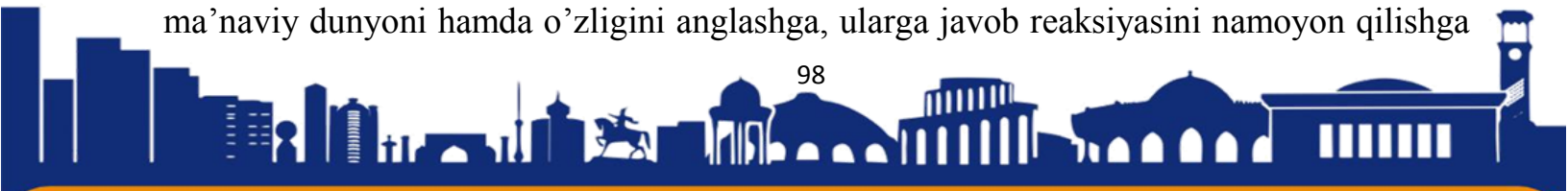
Nazariy metod-pedagogik texnologiyani modellashtirish, tahlil qilish, sintezlash, taqqoslash, umumlashtirish, tabaqalashtirish uning tizimlarini integratsi-yalashtirish va ular o'rtasidagi eng muhim qonuniy bog'lanishlarni aniqlash.

Nazariy metod-pedagogik texnologiyani modellashtirish, tahlil qilish, sintezlash, umumlashtirish, tabaqalashtirish, uning tizimlarini hisobga olish muhim darajada asos bo'lib hosil qilish ma'nosida muhim qonuniy bog'lanishlarni aniqlash.

Ta'lim-tarbiya muassasalarni faoliyatiga doir turli hujjatlarni tahlil qilish, pedagogik kuzatuvlar olib borish ishlarini amalga oshirish ham pedagogik tajriba-sinovlarga yordam beradi.

Pedagogik amaliyotda pedagogik jarayonning moddiy, obyektiv jihati doimo ruhiy jarayonlar bilan qo'shilgan holda mavjud bo'lib, biri ikkinchisiz mavjud bo'lmaydi. Bu har qanday faoliyatga tegishli, lekin ta'lim oluvchilar, tarbiyalanuv- chilar va tarbiyachilar faoliyatiga ko'proq tegishli. Pedagogik jarayonni psixologik mehanizimlarsiz amalga oshirib bo'lmaydi.

Odamning shaxs sifatidagi eng asosiy belgisi – uning individualligi. Individuallik shaxs psixologik hususiyatlarining qaytarilmaydigan birikmasi bilan ifodalaniadi. Shaxsga ta'sir qilayotgan barcha omillar uning umri davomida moddiy va ma'naviy dunyoni hamda o'zligini anglashga, ularga javob reaksiyasini namoyon qilishga

va axborotlarni o'zlashtirishga xizmat qiladi. Shaxsning nisbatan barqaror va nisbatan o'zgaruvchanlik hususiyatlari shaxs hislatlarining bir butunligini va o'zaro bog'ligidan iborat bo'lgan murakkab birlikni, ya'ni uning dinamik tuzilmasini hosil qiladi. Shaxsning harakatlanuruvchi kuchlarning va psixologik tuzilishini hamda faollik manbalarini 3 asosiy omil bilan bog'lab o'rganiladi: Tashqi tabiiy va ijtimoiy muhit. Shaxsga umri davomida tizimli tarzda va uzliksiz maromda beriladigan ta'lim tarbiya. Odamga tug'ma ravishda beriladigan nasliy hususiyatlar. Psixologlar ta'lim-tarbiya jarayonlarining obyektlari va subyektlari hisoblanadigan shaxs xaritasini bir qator elementlarini e'trof etadilar.

Psihologlar qobiliyatning namoyon bo'lishida psixomotor, musiqiy, vocal, artistlik, badiiy, texnik, matematik, adabiy, ilmiy, pedagogik, tashkilotchilik, axloqiy, huquqiy jihatlarni, tavsifning umumiy xislatlari esa insonparvarlik, vatanparvarlik, soflik, g'ayratlilik, faollik, uyushqoqlik, optimizm, ko'ngilchanlik, kabi individual xususiyatlarni qayd etishgan.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasidagi islohotlarning natijasi o'laroq, psixologik-pedagogik tashxis xizmatining keng ko'lamda yo'lga qo'yilishi sodir bo'ladi. Psixologlar qobiliyatning namoyon bo'lishida psixomotor, musiqiy, vokal, adabiy-ilmiy, pedagogik, axloqiy me'yorlar asosida sodir bo'luvchi eng muhim tushunchalar bilan birgalikda anglanadi. Pedagogik texnologiyalardan faqat o'quv jarayonida emas, balki uzluksiz faoliyat yuritayotgan o'qituvchilarni ilmiy-texnik va maxsus axborot bilan ta'minlaydigan axborot ishida, ta'lim tizimi-ni boshqarishda va kadrlarning malakasini oshirish hamda ularni qayta tayyorlash tizimida ham foydalanish mumkin, yillarda oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalarini axborot texnologiyalari bilan jihozlash, ta'lim tizimi mazmuni, uni tashkil etish shakillari hamda sifatini oshirish borasida katta ijobiy o'zgarishlar ro'y berdi va bermoqda.

Axborot texnologiyalari insoniyat taraqqiyotining turli bosqichlarida mavjud bo'lib, hozirgi zamon axborotlashgan jamiyatning o'ziga hos hususiyati shundaki, axborot texnologiyalari barcha mavjud texnologiyalar, xususan, innovatsion texnologiyalar orasida o'rni kattadir. Pedagogik faoliyatda qo'llaniladigan har qanday texnologiyaning ishonchliligi, samaradorligi va uning chin zaruriyatini aniqlashda tajriba-sinov ishlari muhim ahamiyatiga ega.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР.

1. Ў.Н.Султонова ў.н. .“физикани ўқитиш технологиялари ва лойиҳалаштириш”. “техника ва технологик фанлар соҳаларининг инновацион масалалари” мавзусидаги халқаро илмий-техник анжумани. -.:2020 йил 22 сентябрь. - 410-412.

Б

2. Ў.Н.Султонова ў.н. Formation of basis competences for studentsbusolvingproblems in physics. Page-.:107-114 vol 7 no 11.2019.
3. Б.Тўраев, султонова ў.н. физикадан савол ва масалалар тўплами дарслик.- т.:2021. -365 бет.
4. Султонова ў.н., султонов с.н. автоматизация эксперимента в лабораторном комплексе по механике. //высшая школа.-.: 2018, 24 сон. 32-33.б
5. Султонова ў.н. кадилова н.т. султонов с.н. жиянова с.и. паянова с.қ. "technology to improve the methods of teaching physics in higher education based on a competency approach (on the example of training technical engineers)" european journal of molekular&clinikal medicine issn 2515-8260 volume 7 issue -.:2020 й, 365-374.б
6. Султонова ў.н. тўраев б.э. султонов с.н. "физика фанидан муаммоли масалалар ечишда компетенциявий ёндашув" выпуск 6 (50) f.a mamadaliev, egyptian triangle (books 1, 2,3) t/ "renessans press"-.: 2018 й, 144-149.б

